

Sygn. akt III Ua 17/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 grudnia 2019r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Piotr Witkowski
Sędziowie:	SSO Danuta Poniatowska (spr.) SSO Mirosław Kowalewski
Protokolant:	st.sekr.sąd. Marta Majewska-Wronowska

po rozpoznaniu w dniu 12 grudnia 2019r. w Suwałkach na rozprawie

sprawy z wniosku L. F. (1)

przeciwko Wojewódzkiemu Zespołowi Do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w B.

o ustalenie stopnia niepełnosprawności

na skutek apelacji wnioskodawcy L. F. (1)

od wyroku Sądu Rejonowego w Suwałkach IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 25 września 2019r. sygn. akt IV U 48/19

oddala apelację.

SSO Mirosław Kowalewski SSO Piotr Witkowski SSO Danuta Poniatowska

Sygn. akt III Ua 17/19

UZASADNIENIE

Orzeczeniem z 7 stycznia 2019 r., numer (...)Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w B. utrzymał w mocy orzeczenie Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w S. z 20.11.2018 r., na mocy którego zaliczono L. F. (1) do osób o lekkim stopniu niepełnosprawności, symbol przyczyny niepełnosprawności 10-N na czas do 30.11.2022 r. Powiatowy Zespół ustalił, iż stopień niepełnosprawności istnieje od dnia 1.11.2018 r. L. F. (1) nie wymaga stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością egzystencji. Wymaga konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz pomoce techniczne ułatwiające funkcjonowanie i nie wymaga korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji. Zespół wskazał również, iż L. F. (1) może pracować na otwartym rynku pracy (z uwzględnieniem przeciwwskazań wynikających ze stanu zdrowia).

Odwołanie od powyższego orzeczenia wniósł L. F. (1) domagając się jego zmiany i zaliczenia do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności przy uwzględnieniu jego stanu zdrowia, w tym przyznania mu prawa do karty parkingowej Wskazał, iż jego stan zdrowia pogarsza się w związku z nasileniem się bólów związanych ze schorzeniami będącymi skutkami wypadku przy pracy rolniczej.

Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w B. w odpowiedzi na odwołanie stwierdził, iż brak jest podstaw do zmiany zaskarżonego orzeczenia.

Sąd Rejonowy w Suwałkach wyrokiem z 25.09.2019 r. w sprawie IV U 48/19 zmienił zaskarżone orzeczenie w części w ten sposób, że ustalił, iż L. F. (1) wymaga korzystania z systemu środowiskowego wsparcia, a w pozostałym zakresie odwołanie oddalił. Orzeczenie zostało oparte o następujący, ustalony przez Sąd rejonowy stan faktyczny:

L. F. (1) urodził się (...) Posiada wykształcenie zawodowe – stolarz. Pracował jako rolnik. Pozostawał na rencie z tytułu całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym do września 2019 roku. Niezdolność ta ma związek z wypadkiem przy pracy w rolnictwie 24.10.2009 roku, kiedy to L. F. (1) dźwignął duży ciężar, co skutkowało dyskopatią w odcinku L-S kręgosłupa. Stan kliniczny odwołującego był podstawą do przyznania trwałego 70 % uszczerbku na zdrowiu. W okresie od 24.10.2009 roku do 31.10.2018 roku miał przyznany umiarkowany stopień niepełnosprawności. Decyzją Wojewódzkiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności przyznano lekki stopień niepełnosprawności począwszy od 1.11.2018 roku okresowo do 30.11.2022 roku. Posiada wieloletni wywiad dolegliwości bólowych dolnego odcinka kręgosłupa. Odczuwał bóle od pasa w dół. Początek choroby to dźwignięcie podczas naprawy zaczepu w ciągniku dnia 24.10.2009 roku. Wówczas pojawił się silny ból krzyża, ból promieniujący do obu kończyn dolnych, oraz nietrzymanie moczu i stolca, następnie zatrzymanie oddawania moczu. Po zdiagnozowaniu w Oddziale Urazowo-Ortopedycznym Szpitala w S. masywnego wypadnięcia jądra miazdżystego L4-L5 oraz w mniejszym stopniu wystąpienia wypuklin dyskowych L3-L4 i L5-S1 był operowany w trybie pilnym dnia 30.10.2009 roku, kiedy to wykonano spondylodezę L4-L5 typu DIAM oraz usunięto wypadnięte jądro miazdżyste z poziomu L4-L5 oraz z poziomu L3-L4 poprzez fenestrację. Po zabiegu uzyskano poprawę funkcji stanu klinicznego, zmniejszyły się bóle, poprawiła funkcja zwieraczy. Korzystał z kompleksowego leczenia rehabilitacyjnego w Oddziale Rehabilitacyjnym w S. w dniach 12.11.- 23.12.2009 roku z rozpoznaniem: Niedowład wiotki kończyn dolnych. Stan po leczeniu operacyjnym dyskopatii L4-L5 i L3-L4. Przy wypisie chodzący o dwóch kulach łokciowych, na dłuższe dystanse przy balkoniku, z opadaniem stóp, kontrolujący zwieracze. Wobec utrzymujących się objawów ubytkowych w zakresie kończyn dolnych czuciowych i ruchowych dnia 19.03.2010 roku w warunkach Niepublicznego Zespołu (...) w K. wykonano u w/w zabieg operacyjny laminektomii L4, L5, L3, usunięto dyski z tych przestrzeni, odbarczono korzenie nerwowe, wykonano stabilizację transpedikularną L4-L5-S1 oraz usztywnienie międzyztrzonowe kostne. Postawiono rozpoznanie: Dyskopatia L3-L4, L4-L5, L5-S1. Zespół ogona końskiego. Stan po leczeniu operacyjnym /10.2009r/. W dalszym etapie korzystał z rehabilitacji w Oddziale Rehabilitacyjnym w E. oraz w stacjonarnym Ośrodku (...) w K. w dniach 09.11.- 03.12.2010 roku.

Obecnie odwołujący zgłasza bole krzyża, bóle obu kończyn dolnych nasilające się podczas pochylania się ku przodowi, długiego chodzenia, przy pracy fizycznej, podczas utrzymywania stałej pozycji ciała, często budzi się z bólem i usztywnieniem krzyża po nocy. Ból lokalizuje w okolicy odbytu, w obrębie pośladków, w zakresie łydek, stóp. Ma osłabienie siły mięśniowej kończyn dolnych, niedowład stóp. Chodzi samodzielnie, chód jest zaburzony, po nierównym podłożu potyka się. Jak twierdzi, przechodzi 500 metrów, po tym dystansie stopy opadają, nie jest w stanie kontynuować marszu. Zgłasza zaparcia stolca. Oddawanie moczu - oddawanie godzinowe, używanie tłoczni brzusznej. Stara się nie przyjmować leków na stałe, okresowo przyjmuje T., I.. Pozostaje pod kontrolą Poradni Neurologicznej w E. i (...) w O.. W 2017 roku korzystał w trybie dziennym z rehabilitacji w Ośrodku (...) w A..

Celem ustalenia czy orzeczone przez Wojewódzki Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności lekki stopień niepełnosprawności odpowiada schorzeniom występującym u odwołującego oraz ograniczeniom w pełnieniu ról

społecznych i zawodowych, Sąd Rejonowy dopuścił dowód z opinii biegłych sądowych z zakresu neurologii i rehabilitacji medycznej.

W oparciu o badania podmiotowe oraz analizę dokumentacji medycznej biegli lekarze z zakresu: neurologii – R. Z., rehabilitacji medycznej – A. P. rozpoznali u odwołującego:

1. Stan po wypadku przy pracy w gospodarstwie rolnym z następowym wypadnięciem jądra miażdżystego L4-L5 dnia 24.10.2009 roku.
2. Zespół kliniczny ogona końskiego.
3. Stan po zabiegu operacyjnym w 2009 i 2010 roku.
4. Przewlekły zespół bólowy w dolnym odcinku kręgosłupa z przetrwałymi objawami uszkodzenia obwodowego układu nerwowego w zakresie funkcji czuciowych i ruchowych kończyn dolnych.

i stwierdzili, iż w/w schorzenia pozwalają zakwalifikować go jako osobę niepełnosprawną w stopniu lekkim o symbolu przyczyny niepełnosprawności 10-N o charakterze okresowym do dnia 30.11.2022 r.

W uzasadnieniu opinii biegli wskazali, iż wypadek przy pracy rolniczej 24 października 2009 roku spowodował pourazowe wypadnięcie jądra miażdżystego z przestrzeni m-kręgowej L4-L5, co dało stenozę kanału kręgowego, uszkodzenie korzeni nerwowych ogona końskiego i w efekcie niedowład wiotki obu kończyn dolnych oraz zaburzenia funkcji zwieraczy. Z tego powodu był operowany w trybie pilnym /10.2009r/, następnie rok później wykonano kolejny zabieg operacyjny neurochirurgiczny w efekcie którego usunięto wypadnięte jądra miażdżyste, odbarczono korzenie nerwowe, wykonano stabilizację transpedikularną L4-L5-S1 i usztywnienie kostne. Zabieg był skuteczny. W kontrolnym badaniu MRI kręgosłupa L-S ze stycznia 2018 roku stwierdzono dobry, stabilny efekt leczenia operacyjnego. W stanie klinicznym zaburzenia funkcji zwieraczy zostały przez odwołującego opanowane, dolegliwości bólowe o niedużym natężeniu, nie wymagające regularnego przyjmowania leków p/bólowych, funkcje lokomocyjne kończyn dolnych zaburzone w tym znaczeniu, że utrzymuje się duży niedowład zgięcia grzbietowego obu stóp uniemożliwiający stanie na piętach przy zachowanym częściowo ruchu zgięcia podeszwowego stóp. Chód zaburzony, powód chodzi nie unosząc w pełnym zakresie stóp znad podłoża, bez pomocy przedmiotów ortopedycznych. Jak twierdzi samodzielnie przechodzi 500 metrowy po tym dystansie słabną stopy i zmuszony jest iść wolniej lub odpocząć. W stosunku do stanu z 2010 roku nastąpiła znacząca poprawa stanu funkcjonalnego kończyn dolnych. Utrzymują się zaburzenia czuciowe w obrębie kończyn dolnych. W aktualnym stanie zdrowia powód nie wymaga czasowej lub częściowej pomocy w pełnieniu ról społecznych. Powód nie jest zależny od otoczenia w zakresie czynności samoobsługowych, prowadzenia gospodarstwa domowego, poruszania się, komunikowania, leczenia czy rehabilitacji. Powód posiada istotne obniżenie zdolności do pracy zarobkowej w porównaniu do zdolności osób w pełni zdrowia psychicznego i fizycznego. Biegli nie mają podstaw do przyznania powodowi umiarkowanego stopnia niepełnosprawności opierając się na aktualnym prawodawstwie.

Zarzuty do opinii biegłych wniósł L. F. (1). Zarzucił, iż opinia ta została sporządzona w wyniku nierzetelnego badania. Wskazał, iż biegli nie uwzględnili iż jest w stanie wykonać samodzielnie jedynie czynności samoobsługowe oraz codzienną toaletę. Natomiast w prowadzeniu gospodarstwa domowego, gotowaniu, sprzątanym, robieniu zakupów pomagają mu synowie. Wymaga również pomocy przy zawiezieniu na wizyty lekarskie. Ponownie podkreślił, iż odczuwa znaczne dolegliwości bólowe kręgosłupa. (pismo L. F. – k. 106).

Odpowiadając na powyższe zastrzeżenia biegli lekarze R. Z. i A. P. w opinii uzupełniającej wskazali, iż treść pisma odwołującego nie wnosi nowych faktów odnośnie jego stanu zdrowia. Biegli w wywiadzie uzyskanym 27.04.2019 roku otrzymali informację od powoda o jego stanie zdrowia, mógł bez ograniczeń zgłosić wszystkie dolegliwości i ograniczenia w codziennym funkcjonowaniu. Treść pisma powoda utwierdza biegłych w przekonaniu, że decyzja o przyznaniu lekkiego stopnia niepełnosprawności jest właściwa. Ponownie podkreślili, iż powód nie wymaga czasowej lub częściowej pomocy w pełnieniu ról społecznych. Nie jest zależny od otoczenia w zakresie

czynności samoobsługowych, prowadzenia gospodarstwa domowego, poruszania się, komunikacji z otoczeniem, leczenia czy rehabilitacji. Jego zdolność do pracy zarobkowej w porównaniu do zdolności osób w pełni zdrowia fizycznego i psychicznego jest istotnie obniżona. Powód może podjąć pracę po kwalifikacji lekarza medycyny pracy uwzględniającego przeciwwskazania wynikające z istniejących schorzeń. Badany był operowany dwukrotnie /2009 r. i 2010 r. / z powodu zespołu ogona końskiego, uzyskano, jak wynika z oceny obrazu neuroradiologicznego kanału kręgowego / obraz MRI / pożądaną efekt. Aktualnie stan powoda stabilny, utrzymują się cechy niedowładu wiotkiego kończyn dolnych oraz zaburzenia czuciowe. Samodzielnie przechodzi 500 metrów.

Zdaniem Sądu Rejonowego, opinia biegłych sądowych wraz z jej uzupełnieniem jest miarodajna dla ustalenia stanu zdrowia odwołującego oraz oceny ograniczeń w możliwości funkcjonowania w życiu społecznym i zawodowym, albowiem została sporządzona zgodnie z zasadami orzekania o niepełnosprawności, jest spójna i logiczna, stąd też Sąd przyjął wnioski w niej zawarte za własne. Opinia została sporządzona zgodnie z wiedzą medyczną i doświadczeniem zawodowym w oparciu o dokumentację medyczną.

Sąd Rejonowy przedstawił następujące rozważania prawne: Zgodnie z dyspozycją art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1172 ze zm.) ustala się trzy stopnie niepełnosprawności, które stosuje się do realizacji celów określonych ustawą: znaczny, umiarkowany oraz lekki.

Stosownie do treści art. 4 ust.1, 2 i 3 ustawy o niepełnosprawności:

- do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji,

- do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych,

- do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Sąd Rejonowy wskazał, że warunkiem zaliczenia do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności jest stwierdzenie niezdolności do pracy albo zdolności do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej, bądź istnienie potrzeby czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych. W myśl przepisów Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15.07.2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (t.j. Dz.U z 2015 r. poz. 1110 ze zm.) częściowa pomoc w funkcjonowaniu społecznym wskazana jest, jeżeli zachodzi zależność osoby od otoczenia, polegająca na udzieleniu wsparcia w czynnościach samoobsługowych, prowadzeniu gospodarstwa domowego, współdziałania w procesie leczenia, rehabilitacji, edukacji oraz w pełnieniu ról społecznych właściwych dla każdego człowieka, zależnych od wieku, płci, czynników społecznych i kulturowych (§ 29 i 30).

W ocenie Sadu Rejonowego, sporządzona opinia stanowi dowód wiarygodny, rzeczowy, poprawny merytorycznie, wyczerpujący, logicznie uzasadniony, a przez to przekonujący przede wszystkim dla Sądu, jako bezstronnego arbitra, a nie dla którejkolwiek ze stron. Jednocześnie Sąd Rejonowy zapewnił stronom możliwość wyjaśnienia ewentualnych wątpliwości, co do treści i wniosków zawartych w opinii; jednak pomimo złożenia zastrzeżeń przez odwołującego biegli nie znaleźli podstaw do zmiany wcześniejszych wniosków.

Sąd Rejonowy stwierdził, że w aktualnym stanie zdrowia L. F. (1) nie wymaga czasowej lub częściowej pomocy w pełnieniu ról społecznych. Nie jest on zależny od otoczenia w zakresie czynności samoobsługowych, prowadzenia gospodarstwa domowego, poruszania się, komunikowania, leczenia czy rehabilitacji. Posiada istotne obniżenie zdolności do pracy zarobkowej w porównaniu do zdolności osób w pełni zdrowia psychicznego i fizycznego, lecz nie uzasadnia to ustalenia, iż jest on osobą niepełnosprawną w stopniu umiarkowanym.

Mając na uwadze dokumentację medyczną zgromadzoną w sprawie oraz sporządzoną w sprawie opinię, Sąd Rejonowy znalazł podstawę do zmiany zaskarżonego orzeczenia jedynie w części dotyczącej ustalenia, iż L. F. (1) wymaga korzystania z systemu środowiskowego wsparcia – art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. (pkt I sentencji wyroku). Natomiast zarówno lekarze orzekający na potrzeby Wojewódzkiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności, jak i biegli sądowi, nie stwierdzili, aby stan zdrowia odwołującego wymagał czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych, nie stwierdzili również u w/w niezdolności do pracy. L. F. (1) może podjąć pracę po kwalifikacji lekarza medycyny pracy uwzględniającego przeciwskazania wynikające z istniejących schorzeń. Tym samym nie istnieją podstawy do orzeczenia umiarkowanego stopnia niepełnosprawności.

Sąd Rejonowy wskazał też, że na mocy przepisów ustawy z dnia 23 października 2013 roku o zmianie ustawy - Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2013 r., poz. 1446) od 1 lipca 2014 roku zmianie uległy zasady wydawania kart parkingowych. Karta parkingowa może zostać wydana wyłącznie osobie niepełnosprawnej zaliczonej do znacznego albo umiarkowanego stopnia niepełnosprawności mającej znacznie ograniczone możliwości samodzielnego poruszania się, przy czym zgodnie z art. 6b ust. 3 pkt 9 ww. ustawy z dnia 27.08.1997 r. w przypadku osób niepełnosprawnych zaliczonych do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, spełnienie tych przesłanek może zostać stwierdzone jedynie w przypadku ustalenia przyczyny niepełnosprawności oznaczonej symbolem 04-0 (choroby narządu wzroku), 05-R (upośledzenie narządu ruchu) lub 10-N (choroba neurologiczna). Przesłanek tych L. F. (1) aktualnie nie spełnia.

Mając na uwadze powyższe, na zasadzie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd Rejonowy oddalił odwołanie w pozostałym zakresie (pkt II sentencji wyroku).

Apelację od powyższego orzeczenia w części oddalającej odwołanie wywiódł L. F. (1). Wyrokowi zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych poprzez uznanie, że stan jego zdrowia nie kwalifikuje się do zaliczenia do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności poprzez:

1. Naruszenie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych i uznanie, że jest osobą o lekkim stopniu niepełnosprawności, podczas, gdy stan jego zdrowia nie wskazuje na poprawę, a wręcz na pogorszenie od daty ustalenia umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, co wynika z podjęcia leczenia w poradni leczenia bólu;
2. Zaniechania przez Sąd Rejonowy powołania biegłego medycyny pracy, celem wykazania przeciwwskazań do podjęcia pracy fizycznej, przy uwzględnieniu braku kwalifikacji zawodowych;
3. Pominięcie w ocenie stopnia niepełnosprawności braku możliwości zatrudnienia na otwartym rynku pracy ze względu na stan zdrowia i brak kwalifikacji zawodowych;
4. Naruszenie przepisów Konstytucji poprzez uznanie, że może podjąć pracę na otwartym rynku pracy ze względu na stan zdrowia i brak kwalifikacji zawodowych i pozbawienie możliwości świadczenia pracy na rzecz zakładów pracy chronionej;
5. Brak odpowiedzi na zastrzeżenia skarżącego do opinii uzupełniającej biegłych.

Wskazując na powyższe zarzuty, wnosił o uchylenie wyroku Sądu Rejonowego w Suwałkach w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, w tym dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu medycyny

pracy. Ewentualnie wnosił o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego przez Sąd Okręgowy w Suwałkach i zmianę zaskarżonego wyroku i zaliczenie skarżącego do osób o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja odwołującego nie zasługuje na uwzględnienie, nie zawiera bowiem jakichkolwiek argumentów, które mogłyby skutecznie podważyć ustalenia dokonane przez Sąd Rejonowy. Zaskarżone orzeczenie jest trafne i zyskuje pełną aprobatę Sądu Okręgowego. Sąd Rejonowy przeprowadził wyczerpujące postępowanie dowodowe, dokonał prawidłowych ustaleń stanu faktycznego i oceny prawnej, a rozstrzygnięcie swoje również prawidłowo i wyczerpująco uzasadnił.

Sąd Okręgowy w pełni podzielił ocenę materiału dowodowego dokonaną przez Sąd Rejonowy uznając, że nie przekracza ona granic swobodnej oceny dowodów wyrażonej w art. 233 k.p.c. i ostatecznie przyjął ją za własną.

Wskazać należy, że w myśl utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego, jeżeli uzasadnienie orzeczenia pierwszo instancyjnego sporządzonego zgodnie z wymaganiami art. 328 § 2 k.p.c. spotyka się z pełną aprobatą sądu drugiej instancji to wystarczy, że da on temu wyraz w treści uzasadnienia swego orzeczenia, bez powtarzania szczegółowych ustaleń faktycznych i wniosków prawnych zawartych w motywach zaskarżonego orzeczenia.

Zdaniem Sądu Okręgowego, Sąd Rejonowy zasadnie przyjął, że brak jest podstaw do zaliczenia odwołującego do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności w rozumieniu art. 4 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1172 ze zm.) Zgodnie z art. 4 ust. 2 i 3 - do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych, natomiast do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15.07.2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (t.j. Dz.U z 2015 r. poz. 1110 ze zm.) określa kryteria kwalifikowania do znacznego stopnia niepełnosprawności poprzez naruszenie sprawności organizmu powodujące:

1. niezdolność do pracy - co oznacza całkowitą niezdolność do wykonywania pracy zarobkowej z powodu fizycznego, psychicznego lub umysłowego naruszenia sprawności organizmu;
2. konieczność sprawowania opieki - co oznacza całkowitą zależność osoby od otoczenia, polegającą na pielęgnacji w zakresie higieny osobistej i karmienia lub w wykonywaniu czynności samoobsługowych, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz ułatwiania kontaktów ze środowiskiem;
3. konieczność udzielania pomocy, w tym również w pełnieniu ról społecznych - co oznacza zależność osoby od otoczenia, polegającą na udzieleniu wsparcia w czynnościach samoobsługowych, w prowadzeniu gospodarstwa domowego, współdziałania w procesie leczenia, rehabilitacji, edukacji oraz w pełnieniu ról społecznych właściwych dla każdego człowieka, zależnych od wieku, płci, czynników społecznych i kulturowych.

Przez długotrwałą opiekę i pomoc w pełnieniu ról społecznych rozumie się konieczność jej sprawowania przez okres powyżej 12 miesięcy (§ 29 rozporządzenia).

Odnośnie zarzutu apelującego, należy wskazać, iż w treści art. 4 ust. 2 ustawy między drugą a trzecią przesłanką ustawodawca posłużył się alternatywą łączną „lub”, co oznacza w praktyce konieczność spełnienia co najmniej dwóch z trzech wskazanych grup przesłanek definiujących umiarkowany stopień niepełnosprawności. Zawsze występować musi naruszenie sprawności organizmu i, dodatkowo, albo niezdolność do pracy (zdolność jedynie

w warunkach pracy chronionej), albo konieczność pomocy w pełnieniu ról społecznych. Ponadto sformułowanie przepisu pozwala również na uwzględnienie sytuacji, w której występują wszystkie trzy grupy przesłanek. W praktyce może zatem wystąpić wiele możliwości (por. „Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Komentarz” . pod red. Mirosława Włodarczyka, WK 2015). Natomiast celem powołania dowodu z opinii biegłego nie jest ustalenie faktów istotnych dla rozstrzygnięcia, lecz udzielenie sądowi wiadomości specjalnych w takich zagadnieniach, których wyjaśnienie przekracza zakres wiedzy wynikający z doświadczenia życiowego osób posiadających wykształcenie ogólne. Zadaniem biegłego zasadniczo jest dokonanie oceny przedstawionego materiału z punktu widzenia posiadanej wiedzy naukowej danej specjalności i przedstawienie sądowi danych i wniosków umożliwiających poczynienie właściwych ustaleń faktycznych i właściwą ocenę prawną znaczenia okoliczności wskazanych w podstawie faktycznej.

Postępowanie sądowe wykazało, że odwołujący się jest niepełnosprawny w stopniu lekkim. Orzeczenie Sądu Rejonowego w tym zakresie opierało się na konkluzji opinii biegłych lekarzy sądowych z zakresu schorzeń, na które cierpi odwołujący się. Opinia ta miała na celu ułatwienie Sądowi należytej oceny zebranego w sprawie materiału medycznego i zweryfikowanie zastrzeżeń formułowanych przez odwołującego. Opinia została przez Sąd uwzględniona w całości.

Należy nadmienić, iż z uwagi na przedmiot sprawy ocena istnienia u odwołującego się niepełnosprawności z medycznego punktu widzenia nie była możliwa bez odwołania się do wiadomości specjalnych w rozumieniu art. 278 § 1 k.p.c. Sąd nie może opierać ustaleń w tym zakresie na własnym przekonaniu (wyrok Sądu Najwyższego z 24.02.2010r., sygn. II UK 191/09), czy też twierdzeniach i opiniach odwołującego się i dokumentacji medycznej przez niego przedłożonej. Dokumentacja ta, z uwagi na ich treść, podlega ocenie biegłych lekarzy sądowych, którzy swoje stanowisko wyrażają w opinii. Z tych też względów Sąd Rejonowy zasadnie oparł rozstrzygnięcie na wnioskach sformułowanych w opinii biegłych sądowych, którzy jednoznacznie stwierdzili, że schorzenia rozpoznane u odwołującego powodują lekki stopień niepełnosprawności ze wskazaniem daty powstania niepełnosprawności, jej symbolu oraz braku podstaw do orzeczenia o dodatkowych uprawnieniach z tym związanych. Sąd drugiej instancji nie znalazł podstaw do negowania fachowości i rzetelności przedmiotowej opinii biegłych lekarzy sądowych, dlatego logiczne było poczynienie przez Sąd Okręgowy ustaleń zgodnych z wnioskami zawartymi w tej opinii. Opinia została wydana po analizie dokumentacji lekarskiej i przeprowadzeniu wywiadu oraz badania odwołującego się. Nadto opinię sporządzili specjaliści z dziedzin medycyny, odpowiadającym wiodącym schorzeniom występującym u odwołującego się. Stąd też, zdaniem Sądu Okręgowego, przedmiotowa opinia jest miarodajna do czynienia ustaleń w sprawie.

W toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji, odwołujący się nie wnosił o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu medycyny pracy. Zgłoszenie takiego wniosku przed Sądem drugiej instancji jest spóźnione. Zresztą należy podnieść, że sporządzona opinia jest w pełni miarodajna i nie ma potrzeby dopuszczania dowodu z opinii kolejnych biegłych, aż do uzyskania stanowiska zgodnego z oczekiwaniami apelującego.

Sąd Okręgowy podziela również stanowisko Sądu Rejonowego, który nie negował ciężkości stanu ogólnego apelującego, ciężkości jego przebytych i aktualnych chorób – jednakże orzekanie o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności nie jest oceną stanu zdrowia, ale oceną ograniczeń w możliwości funkcjonowania orzekanej osoby w życiu społecznym i zawodowym będących następstwem naruszenia sprawności organizmu.

Ustalenia Sądu Rejonowego odnośnie braku podstaw do stwierdzenia po stronie odwołującego konieczności stałej i długotrwałej pomocy innych osób, zostały w pełni zaakceptowane przez Sąd Okręgowy. Brak też podstaw do uwzględnienia zarzutu naruszenia przepisów Konstytucji. Stanowisko apelującego, że nie może podjąć pracy na otwartym rynku pracy jest subiektywnym odczuciem, nie znajdującym uzasadnienia w ocenie jego stanu zdrowia przez biegłych lekarzy.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Okręgowy na podstawie art. 358 k.p.c. oddalił apelację jako bezzasadną.

SSO Mirosław Kowalewski SSO Piotr Witkowski SSO Danuta Poniatowska